

Verslag van de voorzitter van de ICBR aan de PLEN-CC16

7 en 8 juli 2016, Echternach

Internationale
Kommission zum
Schutz des Rheins

Commission
Internationale
pour la Protection
du Rhin

Internationale
Commissie ter
Bescherming
van de Rijn

Rapport Nr. 238

Colofon

Uitgegeven door de

Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (ICBR)
Kaiserin-Augusta-Anlagen 15, 56068 Koblenz, Duitsland
Postbus 20 02 53, 56002 Koblenz, Duitsland
Telefoon: +49-(0)261-94252-0, fax +49-(0)261-94252-52
E-mail: sekretariat@iksr.de
www.iksr.org

ISBN 978-3-946755-28-9

© IKS-R-CIPR-ICBR 2016

Verslag van de voorzitter van de ICBR aan de PLEN-CC16 medio 2015 - medio 2016

Belangrijkste gebeurtenissen in het vergaderjaar 2015-2016:

- 1) Start van de projectgroep Duits-Franse Bovenrijn (PG ORS)**
- 2) KRW-stroomgebiedbeheerplan 2015 en ROR-overstromingsrisicobeheerplan 2015**
- 3) Innovatief instrument voor de evaluatie van de verandering van overstromingsrisico's**
- 4) Thiess RiverPrize 2014: follow-up**
- 5) Intensivering van de samenwerking met andere organisaties en publieksvoorlichting**

1. Herstel van de ecologische passeerbaarheid

De ICBR heeft tijdens de PLEN-CC15 de projectgroep **Oberrhein/Rhin Supérieur (ORS)** ingesteld om te zorgen voor een intensieve begeleiding van de werkzaamheden van EDF in verband met het herstel van de ecologische passeerbaarheid van de Duits-Franse Bovenrijn door middel van klassieke vispassages aan de stuwen Rhinau en Marckolsheim en een bijzondere oplossing voor het gebied Vogelgrün/Breisach.

De huidige stand van zaken in de projectgroep is te vinden in de documenten die onder agendapunt 6 worden behandeld.

Inmiddels heeft de voorzitter van de ICBR overleg gepleegd met de Franse waterdirecteur (op 29 januari 2016 in Parijs) en met EDF (op 11 maart 2016) om de uiteenlopende standpunten in verband met de "ecologische passeerbaarheid van de Duits-Franse Bovenrijn" nader toe te lichten en mogelijke compromissen af te tasten.

Een belangrijke gebeurtenis was de officiële inwijding van de vispassage aan de stuw van Straatsburg op 19 mei 2016. De volgende vispassage in de rij, aan de stuw van Gerstheim, is in voorbereiding en zal in 2017/2018 in gebruik worden genomen.

Op 20 mei 2016 heeft de voorzitter van de ICBR samen met vertegenwoordigers van andere organisaties de Second World Fish Migration Day geopend in Washington. Dit evenement bood de mogelijkheid om wereldwijd ruchtbaarheid te geven aan de activiteiten rond de herintroductie van trekvis in het Rijnstroomgebied.

De PG ORS heeft zich tijdens twee vergaderingen beziggehouden met het aanvullen van het feitelijke beeld van het herstel van de passeerbaarheid in de hoofdstroom van de Rijn (zie rapport over de stand van zaken in de PG ORS). Daarnaast is er een overzicht gemaakt van de openstaande, technische vragen en (deels) de bijbehorende antwoorden, voor zover die al beschikbaar waren, in verband met details van het herstel van de ecologische passeerbaarheid aan de stuwen Rhinau, Marckolsheim en Vogelgrün/Breisach, die vooralsnog niet passeerbaar zijn.

Tot slot kan er voor 2015 nog een **record** worden gemeld:

In Iffezheim zijn er voor het eerst meer dan tweehonderd zalmen stroomopwaarts getrokken en in het stroomgebied als geheel wilden ruim zevenhonderd paarijpe zalmen hun geboorterivier weer opzoeken!

2. KRW-stroomgebiedbeheerplan 2015 en ROR-overstromingsrisicobeheerplan 2015

Het tweede KRW-stroomgebiedbeheerplan 2015 en het eerste ROR-overstromingsrisicobeheerplan 2015 zijn voor de gestelde termijn afgerond en sinds 17 december 2015 beschikbaar op de openbare website van de ICBR.

De ICBR heeft tien zienswijzen ontvangen ten aanzien van de conceptversie van het stroomgebiedbeheerplan en vier ten aanzien van de conceptversie van het overstromingsrisicobeheerplan. In hoeverre er in de definitieve versie van de documenten al dan niet rekening is gehouden met de inhoud van deze zienswijzen is vastgelegd in een document, dat ook is gepubliceerd (zie www.iksr.org).

3. Innovatief instrument voor de evaluatie van de verandering van overstromingsrisico's

In 2012 heeft de ICBR een Duits-Nederlands ingenieursbureau de opdracht gegeven een innovatief instrument te ontwikkelen om de verandering van overstromingsrisico's als gevolg van maatregelen te evalueren.

Het doel was om met dit evaluatie-instrument een zo kwantitatief mogelijk beeld te geven van de effectiviteit van maatregelen die zijn gericht op het verminderen dan wel voorkomen van overstromingsrisico's, d.w.z. potentiële overstromingsschade. Het instrument is gezamenlijk tot stand gebracht in het internationale kader van het Rijnstroomgebied en inmiddels beschikbaar.

De berekeningen die met het nieuwe instrument zijn uitgevoerd, laten duidelijk zien dat het met de maatregelen die tot dusver al zijn uitgevoerd of die nog voor 2020 zijn voorgenomen zal lukken om het ambitieuze actiedoel van het Actieplan Hoogwater te halen. Dit doel is door de Rijnministers in 1998 gesteld en houdt in dat de overstromingsrisico's aan de Rijn voor 2020 met 25% worden verlaagd. De resultaten tonen met name het belang aan van diverse maatregelen die de waterretentie vergroten.

Met het nieuwe instrument kan ook de doeltreffendheid van maatregelen in het actuele overstromingsrisicobeheerplan 2015 worden beoordeeld met betrekking tot de vermindering van negatieve gevolgen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het cultureel erfgoed en de economische bedrijvigheid. Daarom zal het zeker de belangstelling van andere riviercommissies en staten wekken. De ICBR juicht het toe dat het nieuwe instrument ook door anderen wordt gebruikt.

4. Thiess International Riverprize - follow-up

Op 16 september 2014 heeft de stichting "International RiverFoundation" (IRF) de gerenommeerde Thiess International Riverprize toegekend aan de ICBR. De Thiess International Riverprize valt uiteen in een cashbedrag van AUD 200.000 (ca. € 120.000) en een twinninggedeelte met een budget van AUD 100.000 (ca. € 60.000).

De nauwe samenwerking met de VN-ECE, die is gestart om invulling te geven aan het twinninggedeelte van de European Riverprize (sponsor GEF, IW:Learn), is in 2015-2016 voortgezet. Zo is er een "side event" georganiseerd bij de "Seventh Session of the Meeting of the Parties to the UNECE Water Convention" (van 17 tot 19 november 2015 in Boedapest, Hongarije) onder de titel "Frequently Asked Questions Concerning Experience in River Basin Management - Example: International Rhine Commission (1950-2015)".

Ook hebben de ICBR en de Internationale Commissie ter Bescherming van de Donau (IKSD) in het kader van het derde European River Symposium (van 2 tot 4 maart 2016) een workshop gehouden met de internationale waterbedrijven (IAWD en IAWR) om te praten over watermonitoring.

Andere activiteiten

Samenwerking met de vertegenwoordigers van ngo's met waarnemersstatus

De ngo's nemen actief deel aan de vergaderingen van de werk- en expertgroepen, maar daarnaast heeft er op 9 juni 2016 nog een specifiek ngo-overleg plaatsgevonden. Een overzicht van de deelnemers en de besproken onderwerpen is te vinden in bijlage 1.

Tijdens deze informatie-uitwisseling is nogmaals gebleken hoeveel technisch onderlegde belangengroepen er actief zijn en de ICBR-doelen met veel inzet ondersteunen. Het grote aantal zienswijzen dat ten aanzien van de conceptversie van het stroomgebiedbeheerplan 2015 en het overstromingsrisicobeheerplan 2015 is ingediend, heeft de niet aflatende belangstelling voor de activiteiten van de ICBR verduidelijkt.

Publieksvoorlichting

De Atlantic Salmon Summit, die op 1 en 2 oktober 2015 heeft plaatsgevonden in Huningue, stond onder auspiciën van de ICBR. Na een welkomstwoord door de voorzitter van de ICBR is er een presentatie gehouden over de geschiedenis van de trekvis in het Rijnstroomgebied en uitgebreid gesproken over verschillende aspecten van de herintroductie van de zalm.

In verband met de voorbereiding van de COP21 in december 2015 in Parijs heeft de ICBR, zoals andere internationale riviercommissies, het “Paris Pact on Water and Adaptation to Climate Change in the Basins of Rivers, Lakes, and Aquifers” (Paris Pact) ondertekend en tijdens de klimaatconferentie in Parijs ook actief deelgenomen aan enkele “side events”, met name aan een bijeenkomst van burgemeesters uit het Mississipigebied.

Op 23 mei 2016 heeft de voorzitter van de ICBR samen met de leider van de Duitse delegatie in de ICBR de High Level Meeting van het CCICED in Brussel bijgewoond en daarbij in aanwezigheid van de Chinese minister van Milieu een overzicht gegeven van de internationale en nationale successen van het algehele herstel van de Rijn en tevens geantwoord op de vragen van de Chinese delegatie.

De CCR en de ICBR hebben op 8 juni 2016 informeel overleg gepleegd in het Palais du Rhin in Straatsburg, teneinde de samenwerking te verbeteren. In dit verband is er ook gesproken over het project “Good Navigation Status”, dat is gestart op EU-niveau (mobiliteit) en onder meer aandacht geeft aan ecologische aspecten. De kick off-bijeenkomst stond voor 20 juni 2016 gepland in Rotterdam.

Tot slot wordt er kort ingegaan op de deelname aan de informele bijeenkomst van de ministers van Milieu/Klimaat die de Slowaakse EU-voorzitter op 11 en 12 juli 2016 organiseert in Bratislava. De ICBR en de IKSD zijn gevraagd informatie in te brengen over klimaatadaptatiestrategieën en de omgang met laagwater/droogte.

In bijlage 2 bij dit verslag wordt een overzicht gegeven van de verschillende activiteiten van het secretariaat die de vaste bezigheden in verband met de organisatie van vergaderingen en de coördinatie en evaluatie van de ICBR-werkzaamheden overstijgen en die kunnen worden gerekend tot publieksvoorlichting.

De lijst bevat presentaties die de voorzitter van de ICBR dan wel medewerkers van het secretariaat hebben gehouden voor allerlei bezoekersgroepen uit de hele wereld, een overzicht van congressen, colloquia en andere bijeenkomsten waaraan het secretariaat heeft deelgenomen (eventueel met een lezing) en een opsomming van publicaties in vakbladen en/of bijdragen aan rapporten van andere organisaties.

Tegen de achtergrond van de twinningactiviteiten met de VN-ECE en de voorbereiding van een Rijn-Mekongworkshop zullen het secretariaat of de delegaties van de ICBR in de toekomst meer informatie uitwisselen met andere organisaties die zich bezighouden met waterbescherming.

Nieuwe publicaties (juli 2015 - juli 2016)

Grote rapportages op www.iksr.org

KRW-stroomgebiedbeheerplan 2015 (17 december 2015)

ROR-overstromingsrisicobeheerplan 2015 (17 december 2015)

ICBR-rapporten op www.iksr.org

- 1) ICBR-rapport 232: Syntheserapport over het Rijnmeetprogramma biologie 2012/2013
- 2) ICBR-rapport 231: Verslag van de voorzitter van de ICBR over het jaar 2015
- 3) ICBR-rapport 230: Compilatie van de WAP-meldingen van 2014
- 4) ICBR-rapport 229: Schatting van de verandering van de overschrijdingskans
- 5) ICBR-rapport 228: Monitoring van de visfauna in de Rijn in 2012/2013
- 6) ICBR-rapport 227: Het macrozoöbenthos in de Rijn in 2012
- 7) ICBR-rapport 226: Benthische diatomeeën in de Rijn in 2012/2013
- 8) ICBR-rapport 225: Macrofyten in de Rijn in 2012/2013
- 9) ICBR-rapport 224: Het fytoplankton in de Rijn in 2012

ICBR-rapporten die na de goedkeuring door de PLEN-CC16 zullen worden gepubliceerd

Nieuwe ICBR-organisatiestructuur 2016-2021 inclusief mandaten

ICBR-rapport 233: Emissie-inventarisatie 2010

ICBR-rapport 234: Rijn-MKN voor koper

ICBR-rapport 235: Compilatie van de WAP-meldingen van 2015

ICBR-rapport 236: Syntheserapport: evaluatie van de reductie van overstromingsrisico's

ICBR-rapport 237: Technisch rapport: instrument voor de evaluatie van de verandering van overstromingsrisico's

Bijlage 1

Informatie-uitwisseling met de ngo's met waarnemersstatus in de ICBR op 9 juni 2016 in Koblenz

Aanwezig:*WNF NL**Esther Blom**IAWR**Ina Brüning**Hochwassernotgemeinschaft Rhein**Ute Eifler**BBU AK Wasser / Regiowasser e.V.**Nikolaus Geiler**Arbeitsgemeinschaft "Renaturierung des Hochrheins"**Benjamin Leimgruber**BUND**Heinz Schlapkohl**Deutsche Vereinigung für Wasserwirtschaft,**Georg Schrenk**Abwasser und Abfall e.V. (DWA)**Hochwassernotgemeinschaft Rhein**Reinhard Vogt*

In het kader van de informatie-uitwisseling met de ngo's die als waarnemer zijn erkend door de ICBR wordt er gesproken over het ICBR-werkprogramma voor de periode 2016-2021 en over de mandaten van de werkgroepen. Er wordt ook aandacht besteed aan de bestaande en de toekomstige samenwerking.

De aanwezigen zijn over het algemeen tevreden met het ICBR-werkprogramma. BUND merkt echter op dat het Biotoopnetwerk Rijn in de Duitse deelstaten geen prioriteit krijgt en de toekomstige gegevens bijgevolg van een lager niveau zullen zijn, wat vergelijkingen met vroeger onderzoek naar verwachting zal bemoeilijken. BBU AK Wasser wijst erop dat fosfor nog steeds een probleem vormt en daarom een plek zou moeten krijgen in het werkprogramma.

In verband met de projectgroep ORS en het onderwerp vispasseerbaarheid geeft de Arbeitsgemeinschaft Renaturierung des Hochrheins aan dat de PG ORS zou moeten controleren hoe vismigratievoorzieningen het doen. Ook mag het doel "2020" niet worden losgelaten, niet aan de Duits-Franse Bovenrijn, maar ook niet aan de Hoogrijn, waar er nog centrales moeten worden aangepast. Van "vangst en transport" zou zo mogelijk geen gebruik mogen worden gemaakt.

De Hochwassernotgemeinschaft Rhein vraagt aandacht voor de verschillen in de bewustwording rond hoogwater en stelt voor dat de ICBR best practices gaat verzamelen. Ze vraagt de ICBR ook om de uitvoering van maatregelen in de gaten te houden en de problematiek van klimaatverandering niet te verwaarlozen.

De nauwere samenwerking met de CCR, die in 2015 ter sprake is gebracht, krijgt verdere invulling in de ICBR en zal in de toekomst nog worden verdiept, bijvoorbeeld door meer gegevens uit te wisselen.

De voorzitter van de ICBR deelt in dit verband mee dat er een nieuwe EU-werkgroep voor infrastructuur is ingesteld die zich zal bezighouden met de "Good Navigation Status" en daarbij ook zal kijken naar de ecologie. De ICBR is verzocht hieraan mee te werken. Het secretariaat van de ICBR zal de eerste vergadering op 21 juni 2016 bijwonen. De ngo's gaan na in hoeverre zij ook kunnen bijdragen aan deze groep.

Het Wereld Natuur Fonds Nederland vraagt of de ICBR een ondersteunende brief zou kunnen schrijven voor het steurproject, dat eerste onderzoeksactiviteiten, maar nog geen plannen voor herintroductie omvat. Het WNF Nederland vraagt ook een blijk van steun voor het onderwerp "sponsoring". De vertegenwoordiger van BBU AK Wasser wijst erop dat er in Duitsland al tal van kleine initiatieven bestaan die via een Duits contactpunt met elkaar in verbinding zouden kunnen worden gebracht.

De ngo's zijn erg te spreken over de samenwerking met de ICBR. Aangezien de personele middelen van sommige ngo's beperkt zijn, wordt er gevraagd deze ngo's op te nemen in de ICBR-verzendlijst, zodat ze eventueel schriftelijk kunnen reageren op rapporten als een deelname aan de vergaderingen er niet in zit.

De ngo's worden verzocht een actieve bijdrage te leveren aan de PLEN-CC16 en ook uitgenodigd om de onderwerpen en successen van de ICBR brede bekendheid te geven, zodat het publiek beter vertrouwd geraakt met de werkzaamheden van de ICBR.

Bijlage 2

Bijeenkomsten in het ICBR-secretariaat en bijeenkomsten waar het secretariaat aan heeft deelgenomen in het vergaderjaar 2015-2016

	Wanneer?	Wat?	Waar?
1.	6 juli 2015	Interview met Zuid-Koreaanse televisieploeg over de Rijn en hoogwater	ICBR, Koblenz
2.	10 juli 2015	Chinese bezoekersgroep van het Jiangsu Provincial International Exchange Center, stad Liuzhou, City Planning and Design Institute	ICBR, Koblenz
3.	25/26 augustus 2015	Jaarlijkse bijeenkomst van de hoofden van het secretariaat van riviercommissies	Magdeburg
4.	8 september 2015	Bezoekersgroep uit Bangladesh	Koblenz
5.	14 september 2015	Bezoekersgroep: juniorambtenaren van de Duitse Water- en Scheepvaartdirectie (WSV)	Koblenz
6.	15-17 september 2015	Regional EU Floods Directive Workshop (ICBR-presentatie)	Minsk, Wit-Rusland
7.	21-24 september 2015	International RiverSymposium, presentatie	Brisbane, Australië
8.	29-30 september 2015	SOLUTIONS-project	Stockholm, Zweden
9.	1-3 oktober 2015	Atlantic Salmon Summit	Huningue, Frankrijk
10.	5 oktober 2015	Bezoekersgroep uit India/Pakistan, Bangladesh	Koblenz
11.	6/7 oktober 2015	Plenaire vergadering van de Internationale Commissie ter Bescherming van de Elbe (IKSE) / 25-jarig bestaan van de IKSE	Dresden
12.	16 oktober 2015	Chinese bezoekersgroep van de Yangtze River	Berlijn
13.	19 oktober 2015	International workshop "Transboundary River Management in Lancang-Mekong and Rhine"	Bonn
14.	23 oktober 2015	Nederlandse student, Rotterdam, master "Minor Smart Water"	Koblenz
15.	23 oktober 2015	Presentatie tijdens het colloquium van het LUBW-Instituut voor onderzoek naar meren	Langenargen, Duitsland
16.	27/28 oktober 2015	Drie bezoekers uit Brazilië	Koblenz
17.	11 november 2015	Symposium over microverontreinigingen	Düsseldorf
18.	17-19 november 2015	Side event van de ICBR tijdens de 7th UNECE MoP	Boedapest

	Wanneer?	Wat?	Waar?
19.	9 december 2015	Chinese bezoekersgroep (GIZ/milieudiensten)	Koblenz
20.	4 december 2015; 7/8 december 2015	COP 21, side event: presentatie tijdens de “Solutions Session” en twee bijdragen aan de discussie over klimaatadaptatie, duurzaam waterbeheer en landbouw	Parijs
21.	8 december 2015	Conferentie “Blaues Band”	Bonn
22.	13-15 januari 2016	ACQUA ALTA: gezamenlijke stand van de ICBR en het HKC op de beurs	Essen
23.	19 januari 2016	Informatiebijeenkomst over “Lebendige Gewässer in RP”	Mainz
24.	26 januari 2016	Interview voor / medewerking aan het onderzoeksproject naar hoogwater en klimaatverandering GOVRISK	Koblenz
25.	28/29 januari 2016	Doris Kuitcha, vertegenwoordiger van CICOS, interview en inleiding in de werkzaamheden van de ICBR	Koblenz
26.	4/05 februari 2016	STAR-Flood-Conference	Brussel
27.	5 februari 2016	Openingsbijeenkomst voor het EU-Life-project “Living Lahn”	Limburg
28.	24 februari 2016	IKSMS-expertgroep Pesticiden	Konz
29.	2-4 maart 2016	European RiverSymposium: workshops, presentatie, gespreksleiding	Wenen, Oostenrijk
30.	7/8 maart 2016	Visserijcongres	Fulda
31.	14 maart 2016	Bezoek van de Zurich Insurance Company	Koblenz
32.	16-18 maart 2016	Dag van de hydrologie / presentatie van de ICBR	Koblenz
33.	21/22 maart 2016	CHR-congres “menselijke perceptie van singuliere hydrologische gebeurtenissen”	Halle-Saale
34.	6/7 april 2016	UN-ECE Climate workshop, presentatie	Genève
35.	7 april 2016	Internationale bezoekersgroep van de IUCN, Bonn	Koblenz
36.	7/8 april 2016	MARS (Managing aquatic ecosystems and water resources under multiple stress) workshop	Wenen, Oostenrijk
37.	13-15 april 2016	WG F 19 + bijdragen aan workshop	Wenen

	Wanneer?	Wat?	Waar?
38.	14 april 2016	KRW Noordrijn-Westfalen, trekvisser	Oberhausen
39.	14 april 2016	Chinese bezoekersgroep	Koblenz
40.	27/28 april 2016	Uiterwaarden in het spanningsveld tussen mens en natuur	Germersheim
41.	19 mei 2016	Opening van de vispassage aan de stuw van Straatsburg	Straatsburg
42.	20 mei 2016	Bezoekersgroep van UNESCO-IHE-studenten	Koblenz
43.	20 mei 2016	Plastic Free Rivers Makathon	Utrecht
44.	27 mei 2016	SOLUTIONS stakeholder meeting	Nantes
45.	30 mei - 2 juni 2016	Presentatie van poster en abstract over het HIRI-instrument tijdens INTERPRAEVENT	Luzern, Zwitserland
46.	30/31 mei 2016	LAWA-congres over klimaatverandering	Langenargen
47.	7-10 juni 2016	NASCO-jaarvergadering (presentatie van het Masterplan trekvisser)	Bad Neuenahr
48.	20 juni 2016	Meeting of the European Working Group on "Good Navigation Status"	Rotterdam, Nederland
49.	21/22 juni 2016	European Conference on Plastics in Freshwater Environments	Berlijn
50.	21 juni 2016	Bezoekersgroep van de Europa-Union, Bonn	Koblenz
51.	22 juni 2016	Chinese bezoekersgroep	Koblenz
52.	23 juni 2016	Hoogwaterbijeenkomst: implementatie van de ROR in Duitsland	Mainz
53.	24 juni 2016	Bezoekersgroep uit Vietnam	Koblenz

Publicaties

Wie?	Waar?	Wat?	Wanneer?
Nathalie Plum, Marc Braun, Adrian Schmid-Breton	Korrespondenz Wasserwirtschaft, nummer 8	Artikel "Neu: Eine Klimawandelanpassungsstrategie für den Rhein!"	Augustus 2015
Anne Schulte- Wülwer- Leidig, Adrian Schmid- Breton	Water and Climate Change Adaptation in Transboundary Basins: Lessons Learned and Good Practices, UNECE-INBO Publication	Artikel "Case study 2.1: First climate change adaptation strategy for the international Rhine River Basin: A new challenge!" <i>(geschreven in het Engels, ook beschikbaar in het Frans en het Russisch)</i>	2015
Adrian Schmid- Breton (bijdrage)	"Flood risks and environmental vulnerability: Exploring synergies between floodplain restoration, water policies and thematic policies"	Bijdrage aan en correctie van rapport (zie http://www.eea.europa.eu/publications/flood-risks-and-environmental-vulnerability)	Januari 2016
Adrian Schmid- Breton	INBO/RIOB- newsletter nummer 24	Artikel "First climate change adaptation strategy" <i>(geschreven in het Engels, ook beschikbaar in het Frans, het Spaans en waarschijnlijk het Russisch)</i>	April/mei 2016
Adrian Schmid- Breton	INTERPRAEVENT 2016 - Extended Abstracts	Artikel/abstract "Instrument for the assessment of the impact of flood risk measures on risk evolution"	Juni 2016